

Central Board of Secondary Education
CBSE

Question Paper

2024

AGLASEM.COM

SET-4**Series #CDBA**प्रश्न-पत्र कोड
Q.P. Code**17**

रोल नं.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--

परीक्षार्थी प्रश्न-पत्र कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर अवश्य लिखें ।

Candidates must write the Q.P. Code on the title page of the answer-book.

- कृपया पहिला सुनिश्चित हुनुहोस् कि यो प्रश्नपत्रमा जम्मा 11 पृष्ठहरू छन् ।
- कृपया जाँच गर्नुहोस् कि यो प्रश्नपत्रमा जम्मा 11 वटा प्रश्नहरू छन् कि छैनन् ।
- त्यसपछि उम्मेदवार द्वारा प्रश्नपत्रको दाहिनेपट्टि सिरानमा भएको कोड संख्या उत्तर पुस्तिकाको शीर्षकीय पृष्ठमा लेखनुपर्नेछ ।
- कृपया हरेक प्रश्नको उत्तर लेख्नुभन्दा पहिला उत्तर पुस्तिकामा प्रश्न संख्या लेख्न नभुल्नुहोस् ।
- यो प्रश्नपत्र पढनका निम्ति 15 मिनटको समय दिइएको छ । प्रश्नपत्र बिहान 10.15 बजे वितरण गरिनेछ । बिहान 10.15 बजे देखि 10.30 बजे सम्म विद्यार्थीले प्रश्न-पत्र मात्र पढ्नु पर्नेछ र त्यस अवधि भित्र उत्तर पुस्तिकामा कुनै उत्तर लेख्ने छैनन् ।
- Please check that this question paper contains 11 printed pages.
- Please check that this question paper contains 11 questions.
- Q.P. Code given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- **Please write down the serial number of the question in the answer-book before attempting it.**
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

नेपाली
NEPALI

निर्धारित समय : 3 घण्टे

Time allowed : 3 hours

अधिकतम अंक : 80

Maximum Marks : 80

General Instructions :

(i) This question paper is divided into 2 sections.

(ii) It has total 11 questions.

(iii) **Section A : 3 questions no. 1 to 3.**

(iv) **Section B : 8 questions no. 4 to 11.**

Attempt questions as per specific instructions.

Write question no. in answer book before attempting it.

सामान्य निर्देश :

(i) ये प्रश्नपत्र दुई भागमा बाँडिएको छ ।

(ii) यस प्रश्नपत्रमा जम्मा 11 (एघार) वटा प्रश्नहरू छन् ।

(iii) भाग एकमा 3 (तीन) वटा प्रश्नहरू छन् जो प्रश्न संख्या 1 (एक) देखि प्रश्न संख्या 3 (तीन) प्रश्न संख्या सम्म राखिएको छ ।

(iv) भाग दुइमा 8 (आठ) वटा प्रश्नहरू छन् जो प्रश्न संख्या 4 देखि 11 प्रश्न संख्या सम्म राखिएको छ ।

विशेष निर्देशन अनुसार प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।

उत्तर दिन अघि उत्तर पुस्तिकामा प्रश्न संख्या लेख्नुहोस् ।

भाग एक

(बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू)

1. निम्नलिखित अनुच्छेद पढेर सोधिएका प्रश्नहरूका सही विकल्प छानेर उत्तर दिनुहोस् । $5 \times 1 = 5$

जुन मानिस केही कुराको इच्छा गर्छ अनि त्यो इच्छापूर्तिका निम्ति परिश्रम गर्छ, उसैको इच्छा पूर्ण हुन्छ । कति मानिसहरू इच्छा गर्छन् तर परिश्रम गर्दैनन् । यस्ता मानिसहरूको इच्छा कहिल्यै पनि पूर्ण हुन सक्दैन । फेरि कति मानिसहरू काम गर्ने साधन नै छैन भनी परिश्रम गर्न अग्रसर हुँदैनन् । यस्ता मानिसहरूलाई हामी यो भन्न सक्छौँ कि उनीहरूमा वास्तविक इच्छाशक्तिको अभाव छ वा कुनै पनि काम कुनै प्रकारको साधनको अभावमा रोकिँदैन । मानिसमा काम गर्ने दृढ़ इच्छाशक्ति हुनुपर्छ तब साधन उपाय आफैँ समक्ष उपस्थित हुन आउँछन् । जीवनका आवश्यकताहरू पूरा गर्नका निम्ति हामीले दृढ़ इच्छा गरेर कठोर परिश्रम गर्नुपर्छ । यसो गर्नाले मात्र हामी आफ्नो व्यक्तिगत उन्नति गरेर देशको सेवा अनि उन्नति गर्न सक्छौँ । विश्वमा जति पनि उन्नति भइरहेका छन्, ती सबै इच्छाशक्ति र अटूट परिश्रम गर्ने व्यक्तिहरूको परिश्रमको परिणाम हो ।

कति मानिसहरू आर्थिक कठिनाई र अरू साधनको कमीले आफूले चाहेजस्तो काम गर्न सकिन भनी भन्दछन् । यस्ता मानिसहरूले 'नेपोलियन', 'विद्यासागर' जस्ता महापुरुषहरूको जीवनीबाट शिक्षा लिनुपर्छ । 'असम्भव' शब्द मुखहरूको शब्दकोशमा मात्र पाइन्छ भनी नेपोलियनले भनेका थिए । मनन गर्दा सो उक्ति सत्यले पूर्ण छ किनभने 'खाने मुखलाई जुँगाले छेक्दैन' । अलिकति बुद्धि लगाए मानिसले जस्तै कठिन काम पनि सफलतासित सम्पन्न गर्नसक्छ । जसरी तिर्खाएको कागले गाग्रामा ढुङ्गा हालेर भए पनि आफ्नो पानीको तृष्णा मेटाएको थियो ।

हामीले कहिल्यै विषयवासना कुप्रवृत्ति तर्फको इच्छा राख्नुहुँदैन । यस्तो इच्छा राख्ने मानिस सदैव दुःख, अशान्ति र असफलताको लागि भागी बन्नुपर्छ । सदिच्छाद्वारा मात्र हामी आफ्नो र अरूको जीवनलाई सुखी एवं शान्तिमय साथै सफल तुल्याउन सक्छौं । कुनै वस्तुको इच्छा गर्दा हामीले अरूको हित र अहितको पनि वास्ता राख्नुपर्छ । आफ्नो इच्छा पूर्ण गर्दा अरूको जीवनमा कुनै किसिमको अहित नहोस्, अरूको कुभलो नहोस् - यस्तो प्रकारको हितकारी इच्छा हामीले गर्नुपर्छ । आफ्नो भलाईका निम्ति अरूको भलो-कुभलोको वास्ता नराख्नु अनैतिकता हो । हामीले यस्तो इच्छा गर्नुपर्छ जुन इच्छाको सिद्धिमा आफ्नो सहित समाज, जाति र देशको पनि भलाई होस् ।

- (i) आफूमा केही गर्ने दृढ़ इच्छाशक्ति भए के हुन्छ ?
 - (A) परिश्रम नगरी सफलता पाइन्छ
 - (B) साधन र उपाय आफै जुट्दछ
 - (C) आर्थिक कठिनाईले साथ दिँदैन
 - (D) साधनको अभाव हुन्छ
- (ii) देशको सेवा र उन्नति कसरी सम्भव हुन्छ ?
 - (A) दृढ़ इच्छाशक्ति र कठोर परिश्रम गरेर
 - (B) विषयवासनाको इच्छा राखेर
 - (C) साधनहरू पूर्ण रूपले जुटाएर
 - (D) आर्थिक रूपले सम्पन्न भएर

- (iii) हामीले कस्तो किसिमको इच्छाशक्ति राख्नुपर्छ ?
- (A) अनैतिक
(B) विषयवासनाले पूर्ण
(C) भलो-कुभलोको वास्ता नगर्ने
(D) हितकारी र भलाईयुक्त
- (iv) कस्तो मानिस असफलताको भागी बन्दछ ?
- (A) आर्थिक समस्या भएको
(B) विषयवासनाको इच्छा राख्ने
(C) दृढ इच्छाशक्ति र परिश्रम गर्ने
(D) लगनशील
- (v) 'खाने मुखलाई जुँगाले छेक्दैन' भन्नुको तात्पर्य के हो ?
- (A) आर्थिक कठिनाई भए केही गर्न सकिँदैन
(B) परिश्रम नगरे पनि सफलता पाइन्छ
(C) जसले इच्छा गर्छ उसले केही उपाय निकाल्छ
(D) आफूले गर्न नसक्ने इच्छाशक्ति राख्नु हुँदैन

2. निम्नलिखित कवितांश पढेर सोधिएका प्रश्नहरूको सही विकल्प लेख्नुहोस् ।

5×1=5

कहिले मनमा आशा उदाउँछ
धेरै उत्साहित साधन पाइन्छन् ।
उस्तै साथी भेटिन्छन् ।
उज्यालोको सफेदा लाउन नसकिने
कुनै अँध्यारो पट देखिन्न ।
हार्दिक बगैँचा प्रफुल्लित हुन्छ ।
कहिले मनमा बादल उठ्छ
दशै दिशामा काला राक्षस
मुख बाइरहेका देखिन्छन्,
जताततै निराशका बन्द ढोका गुज्रन्छन्,
कतै केही मिल्दैन
कतै कोही मिल्दैनन् ।
यस्तै घाम छायाँको बीचमा

बतासको बत्ती जस्तै
 लक्पकाउँदै मधुरो हुँदै, उक्सँदै छट्पटाउँदै
 जीवन खर्च हुँदै जान्छ
 अनि एकदिन सिद्धिन्छ ।
 यस्तो छोटो अवधिमा पनि
 के हुन सक्छ र के गर्ने ?
 भन्ने पनि सुख-दुःख भोग्दै
 निभ्दै निभ्दै जाँदैछन् ।
 अवधि साह्रै छोटो हुनाले
 मरिमेटी केही नगरौं
 भन्ने पनि सुख-दुःख भोग्दै
 उस्तै गतिले मर्दैछन् ।
 तर यस संसारमा आज हामी जे जति पाउँछौं
 गरेर मर्नेहरूकै प्रेम
 कृतकार्य भई बाँचेको हो ।

- (i) मनमा बादल उठेको बेला के हुन्छ ?
- (A) पानी पर्ने मौसम आउँछ ।
 - (B) हृदय खुशीले प्रफुल्लित हुन्छ ।
 - (C) उत्साह र जोश जाग्दछ ।
 - (D) चारैतिर निराशा देखापर्दछ ।
- (ii) कतिबेला कुनै पनि अँध्यारो पट देखिँदैन ?
- (A) मन प्रसन्न भएको बेला ।
 - (B) कतै केही नमिलेको बेला ।
 - (C) मनमा निराशा छाएको बेला ।
 - (D) घाम नलागेको बेला ।

(iii) हाम्रो जीवन कसरी सिद्धिन्छ ?

- (A) सदैव हार्दिक बगैंचा प्रफुल्लित भएर ।
- (B) आशा, निराशा दुवै झेलेर ।
- (C) मनमा कालो बादल उठेर ।
- (D) सधैंभरि उत्साहित र खुशी भएर ।

(iv) बतासको बत्तीबाट के शिक्षा पाइन्छ ?

- (A) झ्याप्प भएर निम्न
- (B) अन्धकारमा जिउन
- (C) दुःख-सुख, आशा-निराशा झेलेर अघि बढ्नु ।
- (D) दुःख-कष्ट आइपर्दा भाग्नु ।

(v) संसारमा कस्ता कर्महरू कृतकार्य भइ बाँच्छन् ?

- (A) सुखले गरेका कर्महरू ।
- (B) दुःखले गरेका कर्महरू ।
- (C) सुख-दुःख दुवै भोगेर गरेका कर्महरू ।
- (D) सुख-दुःख कुनै पनि अनुभव नगरी गरेका कर्महरू ।

3. निम्नलिखित बहुवैकल्पिक प्रश्नहरूका सही विकल्प लेख्नुहोस् ।

10×1=10

(i) उत्तरपद वा पछिल्लो भाग मुख्य हुने समास कुन हो ?

- (A) कर्मधारय समास
- (B) अव्ययीभाव समास
- (C) द्विगु समास
- (D) तत्पुरुष समास

(ii) 'नीलो आकाश : नीलाकाश ।' यो समस्त पद कुन समासभित्र पर्दछ ?

- (A) द्वन्द्व समास
- (B) कर्मधारय समास
- (C) अव्ययीभाव समास
- (D) बहुव्रीहि समास

(iii) 'रुखबाट फल झर्यो ।' - रेखाङ्कित पद कुन कारकभित्र पर्दछ ?

- (A) कर्ता कारक
- (B) सम्प्रदान कारक
- (C) अपादान कारक
- (D) करण कारक

(iv) सप्तमी विभक्तिको चिह्न के हो ?

- (A) मा
- (B) ले, बाट
- (C) देखि, बाट
- (D) को, का, की

(v) जुन समासमा दुवै पद प्रधान हुन्छन्, त्यसलाई _____ भन्दछन् ।

- (A) तत्पुरुष समास
- (B) अव्ययीभाव समास
- (C) द्वन्द्व समास
- (D) बहुव्रीहि समास

(vi) 'देश' को अर्थ राष्ट्र हो भने 'द्वेष' को अर्थ के हो ?

- (A) राज्य
- (B) विदेश
- (C) ईर्ष्या
- (D) गहना

(vii) तडाग, सरोवर आदि केका प्रतिशब्द हुन् ?

(A) पोखरी	(B) हिमाल
(C) नदी	(D) पहाड़

(viii) 'अर्पण' को विपरीतार्थक रूप के हो ?

(A) तर्पण	(B) दर्पण
(C) मिलन	(D) ग्रहण

(ix) दिइएका शब्द र अर्थमध्ये कुन सही छैन ?

(A) मेघ – बादल	(B) घमण्ड – शेखी
(C) शव – सबै	(D) शत – सय

(x) समस्त पदलाई अलग गर्नुलाई के भनिन्छ ?

(A) सामासिक शब्द	(B) विग्रह
(C) विच्छेद	(D) प्रतिशब्द

भाग दुई (वर्णनात्मक प्रश्न)

4. निम्न प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।

3×2=6

(i) सरल वाक्य केलाई भनिन्छ ? एउटा उदाहरण दिएर स्पष्ट पार्नुहोस् ।

(ii) निर्देशअनुसार वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् ।

- (a) मैले छाता बोकेको दिन पानी परेन । (मिश्रवाक्य)
 (b) जतिबेला साथी आयो त्यतिबेला म घरमा थिइनँ । (सरल वाक्यमा)

(iii) निम्नलिखित कुनै एक वाग्धाराको अर्थ लेखी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् ।

- (a) कम्मर कस्नु ।
 (b) कान ठाडो पार्नु

5. निम्नलिखित प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।

- (i) “न रहे बाँस, न बजे बाँसुरी” भनेर लेखकले सोझा लेखमा के भन्न चाहेका छन् ? 2
- (ii) (a) चामेले किन खरानी घसेर हिँड्नु जाती हो भनेर ठान्यो ? 2
- अथवा (OR)**
- (b) कालेकी आमाले अन्त्यमा गएर किन गाउँमै बस्ने विचार गरी ?
- (iii) भ्रूण विकास केन्द्रमा के-कस्ता कार्यहरू हुने गर्छन् ? 2
- (iv) “तेरै जिद्दीले यस्तो ठाउँमा घर बनाको ।” यो वाक्य कतिबेला, कसले, कसलाई भनेको हो ? 2
- (v) संसारमा दानवताको उत्पत्ति कसरी हुन्छ ? सोझा लेखका आधारमा चर्चा गर्नुहोस् । 3
- (vi) ‘मन’ एकाङ्कीमा एकाङ्कीकारले किन समयको अवस्था र बाध्यतालाई मनको शक्तिभन्दा बलवान मानेका छन् ?

6. निम्नलिखित कुनै चार प्रश्नहरूका उत्तर दिनुहोस् ।

4×3=12

- (i) ‘यात्री’ कवितामा कविले ईश्वरको बस कहाँ हुन्छ र उनलाई प्रसन्न पार्न हामीले के गर्नुपर्छ भन्ने सन्देश दिएका छन् ?
- (ii) ‘इस् पढ्छु तेरो कविता’ मा कविले आजका मानिसको मानसिकतामाथि कसरी व्यङ्ग्य गरेका छन् ?
- (iii) ‘सत्य सन्देश’ कवितामा कविले तृष्णाको तुच्छ जालो हाम्रो मनबीच नभए कुन-कुन वस्तुहरू हामीलाई उज्यालो लाग्छ भनेका छन् ?
- (iv) ‘अन्धो पृथ्वी अन्धा हामी’ भनेर कविले हामीलाई किन अन्धा भनेका छन् ?
- (v) हामीले आफ्नो कर्तव्य बिर्सि कुन-कुन कुराले हामीलाई धिक्कार्नेछ ? ‘शहीदहरूको सम्झनामा’ कविताका आधारमा लेख्नुहोस् ।

7. निम्नलिखित प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस् ।

- (i) परिबन्द भनेको के हो ? रने परिबन्दमा फस्नुपरेका कुनै दुईवटा कारणहरू लेख्नुहोस् ? 2
- (ii) (a) श्याम कस्तो स्वभाव भएको युवक थियो ? टोटलाको फूल कथाका आधारमा लेख्नुहोस् । 2

अथवा (OR)

- (b) मोतीलाई आमाले के भनेर सम्झाउँथिन् ?
- (iii) 'मर्न चाहनु पनि एउटा भूल रहेछ । अब म त्यो विचार छोड्छु ।' यो वाक्य कसले कसलाई भनेको हो ? के कारण वक्ताले मर्ने विचार छोडेर जिउने प्रेरणा पाई ? 3
- (iv) लक्ष्मीले मोतीलाई के भनेर ढाँटेकी थिइन् ? उनले त्यसो गर्नुको अभिप्राय के थियो ? 3

8. निम्नलिखित प्रश्नहरूमध्ये कुनै दुईवटा प्रश्नका उत्तर लेख्नुहोस् । 2×2=4

- (i) इन्द्राबहादुर राईले कुन कृतिका निम्ति साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त गरेका थिए ? उनको एउटा प्रसिद्ध उपन्यासको नाम पनि लेख्नुहोस् ।
- (ii) लक्ष्मीदेवी सुन्दासद्वारा सम्पादित कुनै दुईवटा कृतिका नाम लेख्नुहोस् ।
- (iii) कवि राजेन्द्र भाडारीका कुनै दुईवटा कवितासङ्ग्रहका नाम लेख्नुहोस् ।

9. तल दिइएका कुनै एउटा विषयमा 150 शब्दसम्मको चाखलाग्दो निबन्ध लेख्नुहोस् । 1×5=5

- (i) मेरा आदर्श व्यक्ति ।
- (ii) समयको सदुपयोग ।

10. (a) आफ्नो क्षेत्रमा पिउने पानीको विकट समस्या भएको हुँदा यसको समाधानका निम्ति जनस्वास्थ्य विभागका सचिवलाई एउटा निवेदन पत्र लेख्नुहोस् । 5

अथवा (OR)

- (b) आफ्नो जीवनको लक्ष्यबारे बताउँदै साथीलाई एउटा चाखलाग्दो पत्र लेख्नुहोस् ।

11. निम्नलिखित वाक्यहरूलाई नेपालीमा अनुवाद गर्नुहोस् ।

4×1=4

- (i) There was a sudden change in the weather.
- (ii) When will you harvest your wheat ?
- (iii) Many proposals for the development of the school were passed in the meeting.
- (iv) Hard work is the key to success.

● CBSE STUDY MATERIAL ●

CBSE Board

aglasem.com

INFORMATION

1 Time Table

2 Result

3 Syllabus

OTHER RESOURCES

Maps of India, Maps of World

Writing Skill Formats

Periodic Table

- Class 9 Notes
- Class 10 Notes
- Class 11 Notes
- Class 12 Notes

CLASS

STUDY MATERIAL

09 Sample Paper

10 Sample Paper

11 Sample Paper

12 Sample Paper

09 Question Paper

10 Question Paper

11 Question Paper

12 Question Paper

NCERT Book

NCERT Solutions

ENTRANCE EXAMS

JEE Main

CLAT

CUET UG

JEE Advanced

NEET UG

Fashion & Design